

GAZETA TRANSILVANIEI.

„Gazeta“ ese de 2 ori; Joi'a si Duminec'a, Fôia, candu concedu ajutôriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/2 galbini mon. sunatôria.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare.

Nr. 81.

BRASIOVU, 28|16 Octobre

1877.

† A. Papiu Ilarianu.

Brasiovu, 14/16 Octobre a. c. Astadi pe 8 1/2 ôre dem. ne veni dela Sibiiu acestu telegramu datu a sêra in 25 pe la 5 ôre dupa am.

Alexandru Papiu Ilarianu, repausatu in 11 (23) ale curentei, se va inmormentâ Sambata in 15 (27). Veniti!

Asia dêra inca unulu dintre luptatorii cei mai aprigi, mai geniali si mai devotati din marea epoca a regeneratiunei nôstre nationale s'a mutat din miidloculu nostru. Elu ne parasise inainte ca trei ani cu spiritulu seu, care se simtiâ apasatu de unu negru pessimismu, prin care se intuneca mersulu intregu de inaintea ochiloru sufletesci. Este unu mare adeveru, observatu de mari barbati filosofi, ca unii ômeni se nascu prea curendu pentru generatiunile in care sunt chiamati a vie. Alexandru Papiu Ilarianu erâ unulu dintre aceia. Nascutu in comu'a Budeiu (ung. Bodon), in comitatulu Turdei din Transilvani'a, unde tata-seu erâ preotu, educatu mai multi ani in scôle caguresci, remasu inse in comunicatiune continua cu poporulu, ale carui suferintie le vedé pe fia-care di, inspiratu de ideile romanesci, a caroru propagare continua a precesu cu 12 si relative cu 50 de ani inainte, Papiu in a. 1848 alaturea cu Avr. Iancu, Ioanu Buteanu, Dobra, Betraneanu, Simionu s. a. se pusera in fruntea tenerimei romanesci, dupa exemplulu junimei tuturoru popôraloru europene, cu scopu de a intrâ in actiune si a sfaramâ lantiurile seculare, sub care gemuse poporulu cã poporu si natiunea cã natiune. De aci incolo Papiu nici dela un'a actiune mai importanta nu a lipsitu. Urditorii principali ai primei adunari preparative dela Dominec'a Tomei au fostu junii acesti'a. In adunarea cea mare din Maiu tîenuta cu permissiunea guberniului, Papiu avu un'a din rolele principale de a informâ si instrui pe poporu, cã se scia a 'si castigâ drepturile, fora a esi diu legalitate. In lunile de persecutiune (Iunie — Septembrie) Papiu erâ preste totu, pe unde credea ca e necessaria perseveranti'a. In Octobre venindu la comitetu in Sibiiu, fû detasiatu la castrele cele mai apropiate, si mai alesu pe lenga eroiculu colonelu c. r. Losenau. Dupa caderea momentana a tieri in potestatea insurgentiloru Papiu se retrase, unde? ne va spune bunulu seu veru primariu. Ceea ce scimu noi este, ca intr'a-aceea rebelliu spendiurara pe tatalu lui Papiu de mania ca nu au potutu pune man'a pe fiu-seu, era mam'a lui scapâ cã prin urechile acului in munti, unde merse pedêstra si totu numai nôptea. Dupa pacificatiunea monarchiei aflamu pe Papiu cu Barnuti si Hodosiu la facultatea de drepturi in Vien'a, de unde apoi au trecut totu trei in Itali'a. Dupace 'si luâ diplom'a de doctoru in drepturi, Papiu trecu la Iassi cã professoru, de unde mai tardiu ajunge in Prussi'a, unde se arunca pe studiulu istoriei si pe culegere de documente istorice, dupace mai antaiu apucase a publicâ in Vien'a Istoria Romaniloru din Daci'a superiôra 1852 la Gerold, fora cã se se fia potutu preparâ de ajunsu, precumu singuru observâ la diverse ocazioni. Reintorsu in nou'a s'a patria Moldov'a, in epoc'a decisiva pentru statulu romanesc, a fostu aplicatu de guberniu la functiuni importante, pana ce sub Alexandru Ioanu ajunse ministru alu justitiei, apoi procuroru generale la curtea de cassatiune. In acelu periodu publicâ Papiu din ampl'a s'a colectiune celu costase cu bibliotheca cu totu preste 2 mii galbini, cele trei tomuri de documente istorice, mai totu originali, sub titlu tesauru de monumente istorice 1862—1864. Totu in acelu timpu publicâ si memorabilele tractatu despre Autonomi'a Transilvaniei, in trei limbi, cumu si cateva discursuri juri-

dice in cause de importantia suprema, precumu de es. a calugariloru s. a. Cã membru alu societatii academice puse monumentu neperitoriu lui Grigorie Sincai prin discursulu seu de receptiune.

In miidloculu acelei activitati estraordinaria, lui Papiu i se parea dela unu timpu, ca nici elu nici altii nu facu si nu lucra de ajunsu, si ca inaintamu fôrte incetu séu nici-decunu: De aici neindestularea s'a cu sine si cu tóta lumea, de aici se potu esplicâ si unele conflicte ale sale violente, cã premergatorie ale unui reu neasemnatu mai mare. De aceea despre nici unulu din cati au cadiutu de 25 de ani incôce victime ale regeneratiunei nôstre, nu se pôte dice cu mai mare dreptu cã despre Papiu: Zelulu patriei si alu natiunei m'au mancatu pre mine Dômne!

Rogu pe dd. lectori ai Gazetei, cã se ié acestea cateva linii, nu cã biografia a lui Alex. Papiu, ci numai cã unu micu monumentu ad interim pusu de catra unu collegu in societatea academica la mormentulu lui, si inspirati de sentimentulu gratitudinei, ca-ci s'a facutu victima pentru ai sei, se 'i dicemu cu totii: Sempiterna se fia memori'a lui!

Resbelulu.

Brasiovu, in 27 Octobre n.

Plevn'a este impresurata din tôte partile. Generalulu Gurko cu corpulu seu au ocupatu dupa o batalia crancena de mai multe ôre positiunea turcesca intre Dolmi-Dubnicu si Telisiu pe drumulu dela Plevn'a la Sofi'a, facundu prisionieri 1 pasia multi oficeri, 3000 soldati si unu intregu regimentu de cavaleria turcescu. Scirea acést'a se constata in modu oficialu, ea este dér' esacta. Pe catu scimu noi, se aflâ sub comand'a generalulu Gurko si cavaleri'a romana, care s'a distinsu nu mai puçinu cã artileri'a si infantei'a in acést'a campania. Ne amu bucurâ dér' candu s'ar' adeveri, ca si cavaleri'a romana a luat parte la victori'a dela Telisiu.

Succesulu acést'a alu ostiloru chrestine e de cea mai mare insemnatate strategica. Abia acuma dupa ocuparea positiuniloru intarite turcesci dela Telesiu se pôte dice cu dreptu cuventu ca Plevn'a e incungirata din tôte partile, ca comunicatiunea lui Osman-pasia cu Orhanie si Sofi'a este taiata; abia acuma va fi posibilu a operâ cu succesu din tôte partile contra formidabilei linie intarite, cu care s'a incungiratu ôstea lui Osman. Sistemulu de asediare regulata adoptatu dela venirea generalulu Tottleben va trebui in fine se duca la scopu intr'unu timpu apropiatu. Russii si romanii au construitu si construiescu giuru impregiuru fortificatiuni (redute) si celu d'antaiu lucru dupa luarea positiunei turcesci dela Telisiu a fostu, cumu afirma telegram'a oficiala, intarirea ei prin noue redute. In aceste positiuni tari armatele chrestine potu asteptâ pana ce „Ghazi“ Osman-Nuri-pasia va fi silitu a se predâ de fôme nemai potendu capetâ provisiuni din nici o parte.

Despre lupt'a romaniloru din 19 l. c. nu avemu pana acuma detaliuri aflamu numai din foile romane ca divisiunea IV care si de astadata a fostu in prim'a linea de focu e trecuta in reserva si ca a dou'a divisiune o inlocuiesce. Foile din Vien'a mai cu séma oficiôsele „Fremdenblatt“ si „Presse“ se mira ca russii cari erau atatu de aprôpe si in mare numeru nu au saritu romaniloru in ajutoriu, ci i-au lasatu se sangereze in siantiulu redutei, privindu decursulu luptei cu arm'a la picioru. „FrbL.“ dice ca rivalitatile cari s'ar' fi nascutu intre statulu-majoru rustru si romanu decandu au succesu romaniloru a luâ fortulu celu mare dela Grivitz'a, ar' fi caus'a, ca russii nu s'au grabitu ale dá ajutoriu la assaltulu din 19 l. c., fiindu pôte de parere ca, pentru cã se nu se ingamfe prea multu in viitoriu, romaniloru nu le va

stricâ acést'a lectiune. Consecinti'a ce o tragu foile vienese de aci este destulu de batatôre la ochi. „In Russi'a nu va poteti increde, Austro-Ungari'a e singurulu vostru aliatu naturalu.“ Acést'a e esenti'a espuneriloru lui „FrbL.“ Merita a fi inse tratate mai pe largu cu alta ocaziune.

La inchiaierea fôiei primiramu de pe campulu de resbelu o corespondintia detaliata despre ataculu romaniloru din 19 Oct. c., pe care o vomu publicâ in numerulu v. nitoriu.

Sciri telegrafice. — (Agenti'a „Havas“.)

Olteniti'a, 24 Octobre. Eri, sergentulu Stoic'a, facundu o recunôscere pe malulu stangu alu Dunarei, insoçitu de 15 dorobanti, zari o trupa de turci calari, care mergea in lungulu malulu dreptu alu fluviului. Turcii trasera asupr'a romaniloru, cari respunsera. Doui turci cadiura morti; din partea romaniloru nici unu accidentu.

Corabi'a, 24 Octobre. Asta-nôpte la 1 ôra diminéti'a se audi o canonada resunandu in partea Plevnei. In acestu momentu, 11 ôre diminéti'a, ea continua fôrte viua.

Giurgiu, 24 Octobre. Astadi, 9 ôre diminéti'a, turcii dela Rusciucu au inceputu a trage asupr'a baterieloru russe dela Slobodi'a cari au respunsu indata. Canonad'a se urmédia din ambele parti.

Revist'a politica.

Brasiovu, in 26 Octobre n.

„Grele timpuri amu ajunsu.“ Refrenulu acést'a, cu care se finescu mai tôte contemplarile foiloru maghiare asupra situatiunei, e destulu de motivatu prin evenimentele interne si externe. Este un'a din cele mai critice periode, prin care trece acuma monarchi'a nôstra. Adeveratu, ca cu vecinii nostri esterni trainu inca de voia de nevoia in pace, dér' numai nu ne intrebati de mersulu afaceriloru nôstre casnice, ca-ci n'amu sci ce respunsu se damu. Cu anulu acést'a se finesce pactulu dualisticu dintre Austri'a si Ungari'a si inca nu este inlocuitu prin altulu. Negotiatiunile de impacare neavendu pana acuma nici unu resultatu, deocamdata nici nu mai pôte fi vorba, decatu de unu provisoriu pe unu anu celu puçinu. Nici cestiunea dificila a acestui provisoriu inse nu este inca resolta. Intr' aceea se nasce intrebarea, ca ôre cumu se va stabili budgetulu comunu pentru anulu viitoriu, ca-ci delegatiunile au dreptu a votâ budgetulu numai dupace noulu pactu, care va inlocui pe celu ce espira cu ultim'a Decembre a. c., va fi perfectu, adeca uumai dupa ce tôte legile relative la impacare voru fi votate si sanctionate. Se vorbesce cu tôte aceste, ca delegatiunile voru fi convocate in lun'a lui Decembre a. c., adeca inca inainte de 1 Ianuariu 1878, pentru stabilirea budgetulu comunu.

In strensa legatura cu noulu pactu austro-ungaru stau negotiatiunile asupr'a tratatulu de vama si de comerci cu Germani'a. Principele Bismarck a tramisu unu delegatu la Vien'a pentru cã se trateze cu delegatii austro-ungari, dér' ia datu instructiuni atatu de severe, incatu nu a fostu cu potintia a stabili o intielegere. Bismarck nu voiesce se cedeze monarchiei nôstre nimicu din pretensiunile sale specifice si delegatulu seu de Hasselbach pôte ca a si plecatu maniosu dela Vien'a. Totalulu nesuccesu alu negotiatiuniloru pentru tratatulu de vama si comerci cu Germani'a a produsu se intielege mare sensatiune in Vien'a si Budapest'a. Espirandu cu anulu curentu acestu tratatu, acuma trebuie se se creeze unu tarifu autonomu, ceea ce va nasce inca mari greutati pentru comerciulu austro-ungaru.

Mane se va incepe in camer'a din Budapest'a

